

ACC. N:R **M. 10283: 1-5.**

Landskap: *Värmland* Upptecknat av: *B. O. Bondesson*
Härad: *Färdö* Adress: *Lesjöfors*
Socken: *Rämen* Berättat av: *Axel Holmberg*
Uppteckningsår: *1947* Född år *1871* i *Rämen*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Prestavv.

s. 1-5.

LwF. 60.

ACC. N:R **M. 10283** 1/2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Prestaver. (Specialfrågelista 60).

Bruket av prestaver vid begravning har förekommit här sedan lång tid tillbaka. Enligt utsago skulle bruket härstamma från 1700-talet, eller åtminstone då ha börjat som sed.

Med prestav menas här den florbhängda staveh som bäres framför tiktåget och inte själva personen som bär staven. I äldre tid var det allmänt bruk, att vid varje begravning prestavera. Numera sker det, om man så önskar. Seden är inte allmän bland de frikyrkliga. När prestaver först kom till användning vid begravning är inte känt, och ingen känner till varifrån det kommit. Det tycks ha följt med kyrkan och prästerna på vissa trakter av vårt land. I södra Smålands skogssocknar på gränsen mot Blekinge är inte detta bruk känt eller använt.-

En prestav består av en stav omkring $1\frac{1}{2}$ m. lång med en diameter av 5-6 cm. I övre änden är den försedd med en avrundad knapp.

ACC. N:R M. 10283:2.

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Färgen är helt svart och prestaven bäres florbehängd eller utan flor beroende på vem som begravdes.

Det är en kyrkans tillhörighet och ^{man} kan där få låna den vid begravning. Prestaverna är två till antalet och bägge kommer till användning, då någon förnämre person jordfästes. Vid enklare begravning användes endast en prestav, och endast en person prestaverar. Någon bestämmelse om prestaver och prestavering är inte känd här. Men då brukspatroner och bergsmän jordfästes prestaverade alltid 2 personer och då torpare och arbetare vigdes till ro, var det endast en.

Som prestaverande brukar släktingar eller bekanta och nära grannar fungera. Prestaverande skulle vara av samma samhällsklass helst. Vid begravningen av en brukstjänsteman skulle ett par av hans kamrater prestavera och vid jordfästningen av en bergsman skulle ett par bergsmän bära prestaverna. Om det var en torpare som vigdes till ro prestaverade en torpare o.s.v.

ACC. N:R M. 10283:3.

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Då två prestavera går de båda framför kistan i begravnings-
taget. Om jordfästningen sker ~~sker~~ i kyrkan går de eller
den prestaverande framför likkistan in i kyrkan och svänger
om i koret, så att kistan kommer att stå rätt. Medan prästen
sedan läser blottar menigheten huvudet men de prestaverande
behåller hatten på, tills de tre skovlarna mull öses på, då
även de tar av hatten.

Är det en förnämare person som begraves, följer de prestave-
rande med ut till graven, men är personen en enkel man, så läm-
nas prestaven i kyrkan efter jordfästningen och kistan bäres
ut till graven utan prestaverande, vilka eller vilken följer
med liktåget såsom de övriga efter kistan.

Att sänka prestaverna över den öppna graven sedan kistan ned-
sänkts förekom inte förr i tid-en och brukas inte nu heller.

Att man burit ett gravkors framför begravningsståget ha inte
varit sed i denna trakt

ACC. N:R M. 10283:4.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—

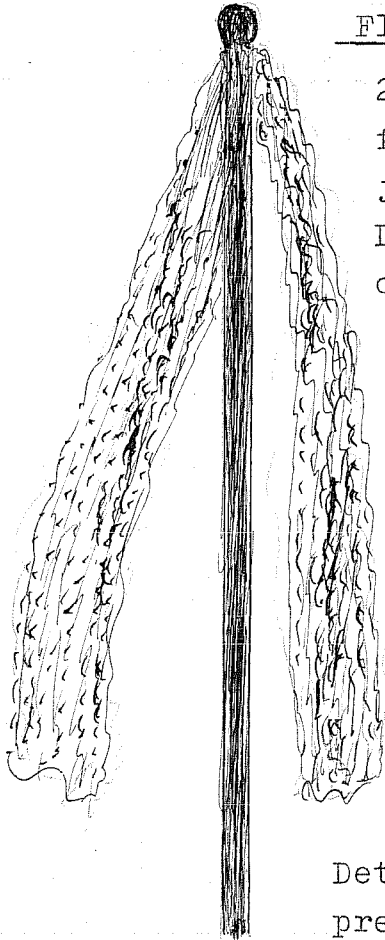
Det har inte heller varit bruk att använda prestaver vid andra tillfällen än vid begravningar.

Att prestaverande vidtalades alltid en äldre, respektingivande person . Han gick då framför kistan bärande prestaven i höger hand, om han gick på höger sida och i vänster hand, om han gick på den vänstra. Han stödde sig samtidigt på prestaven och lät floret fladdra omkring den. Floret var fastsatt i övre änden på prestaven nedanför kulan och räckte nära ned till den andra änden. Det förkom även att prestaven bars utan flor, och på senare tid har begravning ofta skett utan prestaver vid jordfästningen. Ingen avgift erlägges för deras användning, utan vem som så önskar, kan använda dem liksom övriga kyrkans tillhörigheter. Prestaverna förvaras i det s.k. vapenhuset och lämnas ut av kyrkvaktmästaren liksom all annan attiralj som förekommer vid begravning.

ACC. N:R M. 10283:5.

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Florbehängd prestav.

2½ m. lång. Floret svart till
färgen. Staven helt svart och
jämntjock. Diametern 5-6 cm.
Den kunde även vara svarvad
och fasonerad.

Det träslag som användes till
prestav var vanligen björk.
Men även annat träslag användes.